Från allmänna skatteberedningen

Allmänna skatteberedningen har nu varit i verksamhet drygt ett halvt år. Tiden har främst använts att systematisera problemställningarna, planera och igångsätta vidlyftigare undersökningar, sammanställa statistiskt material etc.

Den offentliga debatten i en del av de vidlyftiga problemkomplex, som hänskjutits till skatteberedningen, har hela tiden varit livlig. Detta gäller särskilt de fysiska personernas beskattning, där en ändrad avvägning mellan direkt och indirekt skatt ifrågasatts i samband med åtgärder i syfte att i större eller mindre omfattning lindra den progressiva inkomstskatten. För att motverka mer omfattande förskjutningar i skattebördan har diskuterats en kombination av de antydda åtgärderna med en justering uppåt av ortsavdragen. I samband därmed har även diskuterats lämpligheten av den nuvarande ordningen att debitera små inkomsttagare socialavgifter, oaktat inkomtsskatt ej kan uttas på deras inkomst.

På nyssnämnda och även på andra områden föreligger nu inom skatteberedningen åtskilligt material. Om detta bör med styrka understrykas, att det i vissa hänseenden är att anse som preliminärt i avvaktan på mer kvalificerade beräkningar, som kan förväntas bli klara först längre fram. Vidare har åtskilliga kalkyler baserats på ett schablonmässigt beräkningssätt, såsom när den indirekta skatten uträknats för olika inkomsttagargrupper; även här kan längre fram ett säkrare material troligen erhållas. Alla skatte- och inkomstberäkningar har också självfallet fått grundas på nu tillgänglig statistik. När senare nytt material blir tillgängligt, kan korrigeringar behöva ske; inkomstökningarna 1960 har ju varit betydande.

Trots de svagheter, som vidlåder materialet, har skatteberdningen velat ställa detsamma till förfogande för den allmänna debatten för att där ge den vägledning som likväl i åtskilliga hänseenden är möjlig.

Av uppenbara skäl kan i detta meddelande endast redovisas axplock ur det tillgängliga materialet. Det bör i samband därmed framhållas, att i det följande lämnade uppgifter inte berättigar till några som helst slutsatser om skatteberedningens ståndpunkt. De olika alternativ, efter vilka beräkningar utförts, har som rena räkneexempel utvalts inom sekretariatet och helt andra möjligheter och kombinationer kan lika väl tänkas.

Såsom ett led i bedömandet av *skattebördans fördelning mellan fysiska personer,* å ena sidan, *samt bolag och ekonomiska föreningar,* å andra sidan, har diverse sammanställningar gjorts. Beaktas statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, folkpensionsavgift, kommunal inkomstskatt och fastighetsskatt visar en jämförelse för senare år följande i milj. kr., avrundade tal.

taxeringsår	fysiska personer	bolag etc.	totalt
1952	4.670	1.370	6.040
1954	5.640	1.370	7.010
1956	6.990	1.700	8.690
1958	7.920	1.770	9.690
1960	9.350	1.670	11.020

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:52

De fysiska personernas relativa andel i skattebördan har alltså ökat från 77,3 år 1952 till 84,9 % år 1960, medan bolagens sjunkit från 22,7 till 15,1 %. — Orsaken till förskjutningen i skattebördan är f. n. föremål för särskild analys.

Vidare har, på grundval av vissa grövre antaganden, *samtliga direkta och indirekta skatter* liksom *alla avgifter, såsom till ATP, sjuk- och yrkesskadeförsäkring etc.*, fördelats mellan fysiska personer och bolag. I milj. kr., avrundade tal, har följande därvid framkommit.

taxeringsår	fysiska personer	bolag etc.	totalt
1952	6.960	1.750	8.710
1954	8.250	1.850	10.100
1956	10.740	2.410	13.150
1958	12.340	2.710	15.050
1960	14.550	2.540	17.090

Procentuellt har de fysiska personernas andel i den totala skatte- och avgiftsbördan åren 1952—1960 alltså ökat från 79,9 till 85,1 %, medan bolagens andel sjunkit från 20,1 till 14,9 %.

Den *totala marginalskatten* — här avses kommunal och statlig inkomstskatt samt folkpensionsavgift — har beräknats för 1960. Jämförelse, *i 1960 års penningvärde,* har gjorts med bl. a. läget 1948. För gift skattskyldig utan barn är marginalskatten 1960 (inom parentes motsvarande siffra för 1948) vid en *årsinkomst* av 6.000 kr. 26 % (19,7), av 10.000 kr. 26 % (21,5), av 14.000 kr. 30,1 % (25,1), av 20.000 kr. 37,9 % (28,6), av 28.000 kr. 42,2 % (35,8), av 40.000 kr. 51,5 (42,4) och av 100.000 kr. 60,9 % (55). Motsvarande tal för en ensamstående person är: 26 % (22,8), 35,1 % (28,3), 38,3 % (30,5), 43 % (31,6), 49,8 % (38,8), 53,2 % (46) och 60,9 % (55).

En schematisk beräkning av det *totala skatte- (och avgifts-)trycket* i olika inkomstlägen har gjorts. De indirekta skatterna har därvid antagits drabba vederbörande i förhållande till hans disponibla inkomster efter direkt skatt. Beräkningen är i och för sig intressant, men dess, med hänsyn till den schablonmässiga metoden begränsade värde, bör hållas i minne. Följande siffror har erhållits:

	gift. skattskyldig utan barn	ensamstående
årsinkomst	skatt i %	skatt i %
6.000	29,9	35,7
10.000	34,7	39
14.000	36,7	42,2
20.000	39,6	45,8
28.000	43,2	49,1
40.000	47,6	52,5
100.000	58,4	60,8

I anslutning till redovisningen för skattetrycket har omfattningen av den *statliga bidragsverksamheten* undersökts. Beaktas direkta och indirekta inkomstöverföringar (samt bidrag till internationell verksamhet), befinnes att summan härav ökat från 2.537 milj. kr. budgetåret 1949/50 till 6.773 milj. kr. budgetåret 1959/60.

Beräkning har gjorts av *vad progressionen i den statliga inkomstskatteskalan ger.* Därvid har alltså anknutits till rådande progressionsregler. Följande resultat har erhållits.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:52

Om den lägsta skattesatsen, 10 %, uteslutande tillämpats, hade influtit 2.320 milj. kr. mot nu 3.678 milj. kr. Hade man gått upp till 15 %, där så nu sker, men ej ytterligare höjt procentsatsen, hade — utöver de 2.320 milj. kr. — influtit 431 milj. kr. En höjning till 21 % hade gett ytterligare 350 milj. kr., till 25 % 173 milj. kr. mer, till 29 % 130 milj. kr. mer, till 33 % 89 milj. kr. mer, till 37 % 70 milj. kr. mer, till 41 % 44 milj. kr. mer, till 45 % 29 milj. kr. mer, till 49 % 21 milj. kr. mer, till 54 % 14 milj. kr. mer, till 59 % 6,5 milj. kr. mer och till maximala 65 % ungefär 1 milj. kr. mer.

Uträkningar har verkställts rörande *effekten av olika höjningar av ortsavdragen,* därvid det förutsatts att statliga och kommunala avdrag skall förbli inbördes lika stora. Uträkningarna visar att om ortsavdragen höjs med 1.000 kr. för gift och 500 kr. för ogift minskas kommunalskatten med 356 milj. kr. och statsskatten med 328 milj. kr. Höjer man med 2.000 resp. 1.000 kr., blir siffrorna i stället 689 och 627 milj. kr. Skulle man höja med 4.000 resp. 2.000 kr., blir skattebortfallet 1.304 milj. kr. kommunalt och 1.171 milj. kr. statligt. (Uträkningarna bygger på att ortsavdragshöjningarna inte påverkar den kommunala utdebiteringen.)

I anslutning härtill har det beräknats att omkring 400.000 personer f. n. avger deklaration, oaktat dessa till kanske hälften utgöres av folkpensionärer, som befrias från skatt, och till andra hälften av personer med så låg inkomst att de därför ej kan påföras skatt. Dessa senare debiteras emellertid socialavgifter med tillhopa c:a 25 à 30 milj. kr. Skulle skatte- och avgiftspåföringen synkroniseras, betyder detta med gällande ortsavdrag ett avgiftsbortfall på 25—30 milj. kr. men också att för 200.000 personer skulle avgiftsdebiteringen bortfalla. Om ortsavdragen höjdes till 1.000/500, 2.000/1.000 och 4.000/2.000 kr. och synkronisering sker, skulle detta kosta c:a 70, 120 resp. 240 milj. kr. och beröra ett starkt ökande antal av deklarationsskyldiga personer.

Kostnadskalkyler för ändrade statliga inkomstskatteskalor:

a) nuvarande ortsavdrag; skattesats på 10 % för en årsinkomst av högst 18.000 kr. för gifta och 9.500 kr. för ogifta; successiv anpassning av progressionen uppåt: *skattebortfallet blir 576 milj. kr.;*

b) nuvarande ortsavdrag; 10 % för en årsinkomst av högst 23.500 kr. för gift och 11.900 kr. för ogift; anpassning uppåt: *skattebortfallet blir 816 milj. kr.;*

c) nuvarande ortsavdrag; 10 % för en årsinkomst av högst 28.200 kr. för gift och 14.300 kr. för ogift; anpassning uppåt: *skattebortfallet blir 930 milj. kr.;*

d) nuvarande ortsavdrag; 10 % för en årsinkomst av högst 32.900 kr. för gift och 16.800 kr. för ogift; anpassning uppåt: *skattebortfallet blir 1.013 milj. kr.;*

e) ortsavdragen höjs 1.000/500 kr.; 10 % för en årsinkomst av högst 24.500 kr. för gift och 12.400 kr. för ogift;

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:52

anpassning uppåt: *skattebortfallet blir 1.037 milj. kr.;*

f) ortsavdragen höjs 2.000/1.000 kr.; 12 % för en årsinkomst av högst 25.500 kr. för gift och 12.900 kr. för ogift; anpassning uppåt: *skattebortfallet blir 855 milj. kr.;*

g) ortsavdragen höjs 4.000/2.000 kr.; 16 % för en årsinkomst av högst 22.800 kr. för gift och 11.500 kr. för ogift; anpassning uppåt: *skattebortfallet blir 620 milj. kr.*

Anm. I skattebortfallet ovan har ej inräknats kommunalt skattebortfall i exemplen e), f) och g). Ej heller har inkluderats kostnaden för underlåten debitering av socialavgifter upp till beskattningsbar inkomst.

Beräkningar har gjorts avseende *nettobehållningen av en höjning av omsättningsskatten.* Bruttovärdet av en sådan höjning har därvid minskats med vad som svarar mot statens egen konsumtion och egna investeringar och därutöver med de höjningar av barnbidrag och folkpensioner, som erfordras såsom kompensation.

Beräkningarna antyder, att ett bortfall av statlig direkt skatt om 500, 1.000 och 1.500 milj. kr. kräver att den nuvarande omsättningsskatten höjs till 5,7, 7,3 resp. 8,9 %. Kommunernas merutgifter i anledning av omsättningsskattehöjningen är då ej beaktade.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 15:37:52